קיא א מיי' פי"ט מהל' פסולי המוקדשין הלכה ס:
קיב ב מיי' פ"ג מהל' חמץ ומצה ה"ד:
קיג ג מיי' פ"ז מהל' אבות הטומאה ה"א:

◆

רבינו חננאל

הטומאה כו' ואי ס"ד ר' מאיר מדברי ר' יהושע קאמר היכי מהדר ליה ר' יוסי מדברי ר' חנניה סגן הכהנים וכו' ופרקי' טעה ר' יוסי דהוה סבר דר' מאיר מדברי ר' חנניה דייק ואמר ליה ר' מאיר מדברי ר' יהושע קאמינא והדר אמר ליה ר' יוסי גם לדברי ר' יהושע אינה היא המדה [ופריך הרי] מדה אחת היא שהרי ר' יהושע בהדיא אמר יטמאנה ביד ודחי' שאני התם דאיכא הפסד חולין כלומר כיון שהגת התחתונה יש בה יין שהוא חולין ואם תרד התרומה הוו עליהן תפסד לגמרי שאינו שמן שראוי להדלקה לפיכך אמר ר' יהושע יטמאנה ביד ואקשי' מתני' נמי אית בה הפסד כי אם תשרף כל אחת במדורה בפני עצמה צריכות עצים הרבה ודחי' הפסד של חולין שהוא מרובה חששו להפסד מועט כגון הפסד של עצים לא חששו: אמר ר' אסי אמר ר' יוחנן מחלוקת בשעה ששית שהיא גזירה מדרבנן דמדאוריי' שעה ששית שרי באכיל' אבל בשבע שהיא איסור מן התורה דברי הכל שורפין הכל כאחת לפי שהכל איסורא מדאוריי' היא ומאי מדבריהם מדברי ר' חנניה סגן הכהנים ומתני' באב הטומאה דאורייתא ולד הטומאה דאורייתא: נימא מסייע לי' הפיגול הנותר והטמא ב"ש אומרי' אין נשרפין כאחת וב"ה אומרים נשרפין כאחת דייקי' מדברי ב"ה כיון דמאחר דכולן השתא אסורין מדאוריי' הן אע"ג דהפיגול והנותר טהורין הן נשרפין כאחד אף הני בעידן איסורא מדאוריי' והיא משעה שביעית ולמעלה נשרפין כאחד ודחי' לעולם לא מסייע ליה ושאני פיגול ונותר דאית בהו מיהו טומאה מדרבנן דתנן הפיגול והנותר מטמאין הידים. ואתינן תוב לסיועיה מהפת שעפשה שהיא טהורה ונשרפת עם תרומה טמאה בפסח ודחי' שאני פת שעפש' דכעפרא בעלמא היא: ואקשי' לר' יוחנן דאמר ר' מאיר מדברי ר' חנניה סגן הכהנים קאמר אי הכי אמאי אומר לו ר' יוסי לר' מאיר מודה ר' אליעזר ור' יהושע נימא ליה אנא אמינא לר' חנניה סגן הכהנים ואת אמרת לי מדברי ר' יהושע ושנינן הכי קאמר לו ר' מאיר לר' יוסי לא מבעי' הני דמחמרי אלא אפי' ר' יהושע דמיקל לא מיקל אלא בתלויה וטמאה אבל טמאה וטהורה לא: אי הכי כי ר' מאיר מדברי ר' חנניה סגן הכהנים אמר לר' יוחנן דאמר אב הטומאה דאורייתא ולד הטומאה מדרבנן הוא טמא אבל מדאורייתא טהור הוא אמאי אמר ר' יוסי אינה היא המדה הלא האב טמא [דאורייתא] והולד מדאורייתא טהור ואמר ר' חנניה לא נמנעו לשורפן כאחת

ר"י מסביר הסוגריים

{הפיגול והנותר והטמא בית שמאי אומרים אין נשרפין כאחת וב"ה אומרים נשרפין כאחת} ואי סלקא דעתך ר"מ מדברי רבי יהושע קאמר אמאי מהדר ליה ר' יוסי מדר' חנינא סגן הכהנים? א"ל רב נחמן: רבי יוסי לאו אדעתיה דהוא סבר ר"מ מדרבי חנינא סגן הכהנים קא"ל וא"ל: אנא, מדר' יהושע קאמינ', וא"ל ואפילו לרבי יהושע נמי אינה היא המדה דהא מודה ר"א ורבי יהושע ששורף זו בפני עצמה וזו בפני עצמה, ואמאי אינה היא המדה' מדה ומדה היא? שאני התם דאיכא הפסד חולין, מתקיף לה רב ירמיה מתניתין נמי איכא הפסד דעצים? א"ל היסק הוא סבא *להפסד מרובה חששו, להפסד מועט לא חששו, א"ר אסי א"ר יוחנן מחלוקת בשש אבל בשבע דברי הכל שורפין, א"ל רבי זירא לר' אסי נימא קסבר רבי יוחנן מתני' באב הטומאה דאורייתא וולד הטומאה דרבנן ומאי מדבריהם מדברי רבי חנינא סגן הכהנים? א"ל אין, איתמר נמי אמר רבי יוחנן מתניתין באב הטומאה דאורייתא וולד הטומאה דרבנן ומאי מדבריהם מדברי רבי חנינא סגן הכהנים {ומחלוקת בשש אבל בשבע דברי הכל שורפין, לימא מסייע ליה הפיגול והנותר והטמא ב"ש אומרים אין נשרפין כאחת וב"ה אומרים נשרפין כאחת שאני התם דאית להו טומאה מדרבנן *דתנן הפיגול והנותר מטמאין את הידים לימא מסייע ליה *הפת שעיפשה ונפסלה מלאכול לאדם, והכלב יכול לאכלה מטמאה טומאת אוכלין בכביצה ונשרפת עם הטמאה בפסח שאני התם דעפרא בעלמא הוא} אי הכי מאי "מודה"? הכי קא"ל ר' יוסי לר"מ: אפי' לר' יהושע דמיקל כי מיקל בתלויה וטמאה' אבל בטהורה וטמאה' לא, אי הכי אמאי אינה היא המדה' מדה ומדה היא? א"ר ירמיה הכא בבשר שנטמא במשקין שנטמאו מחמת שרץ ואזדא ר"מ לטעמיה ורבי יוסי לטעמיה: ר"מ לטעמיה דאמר טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן ור' יוסי לטעמיה דאמר *טומאת משקין לטמא אחרים דאוריי' דתניא

ספק

ולא ידעינן אי לא נגע אי לא נגע וקשה לריב"א אי ברה"י ספיקו טמא ואי ברה"ר ספיקו טהור ונראה לר"י לפרש כגון שתי חביות ברה"י ונגע באחת מהן ואינו יודע באיזה מהן נגע דהשתא שתיהן תלויות דבר תורה דלא ילפינן מסוטה דברשות היחיד ספקו טמא אלא דבר שיכול להיות אמת כעין סוטה אבל הכא דודאי אחת מהן טהורה אין לטמאות שתיהן מספק כדתנן בפרק שני נזירים (נזיר ד' נז.) ב' נזירים שאמר להם אחד ראיתי אחד מכם שנטמא מביאין קרבן טומאה וטהרה ומפרש בגמ' דהוי ספק טומאה ברה"י ואפ"ה לא אמרי' דכל אחד יביא קרבן טומאה משום דודאי לא נטמא רק אחד מהן: **נימא** קסבר ר' יוחנן כו' מדברי ר' חנינא. פ"ה דמשמע ליה מדקאמר מחלוקת בשש דאי מדרבי יהושע מאי איריא בשש אפי' בד' וה' נמי כיון דאזיל לאיבוד ואין נראה לר"י דדילמא הא דנקט שש לאו למעוטי ד' וה' אלא משום דבעי למימר אבל בז' ד"ה שורפין ועוד דבד' וה' לא אזיל לאיבוד דכיון דשרי באכילה ימצא כהן אוכלין הרבה ונראה לר"י דדייק מדקאמר אבל בז' ד"ה שורפין ואי מדברי רבי יהושע קאמר א"כ מנלן דבז' שורפין לרבי יוסי כיון דסבירא ליה דהתם שאני דאיכא הפסד חולין אבל בעלמא לא אע"ג דאזיל לאיבוד א"כ אפי' בז' לא ישרפו עם הטמא וא"ת הא דבז' שורפין אפילו לרבי יוסי משום דיליף מדברי רבי עקיבא דשרי לשרוף פסול עם הטמא וי"ל כיון דמדרבי יהושע יליף ולא מלינו דר"מ יליף איסור מטומאה מסברא אין לנו ללמוד איסור מטמא אבל אי מדבריה' הייני מדברי רבי חנינא ויליף ר"מ איסור מטמא ורבי יוסי דאמר אינה היא המדה משום דסבירא ליה ולד טומאה דאורייתא ולא ילפינן מיניה איסור דרבנן דהיינו בשש אבל בז' איסור דאורייתא ילפינן מיניה: **ונשרפת** עם הטמאה. נראה לו לדמות האי דאזיל לאיבוד לז' אבל בו' אין שורפין כיון דלא אזיל לאיבוד אלא משום גזירה דרבנן: **רבי** יוסי לטעמיה. קשה רבי יוסי גופיה אית ליה לקמן (דף יח:) טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן והא דאית ליה הכא דאורייתא בשיטת ר' עקיבא רבו אמר *ואין זה לטעמיה ועוד

קשה

ספיגול. לא צריך הכא אלא מסיים הברייתא: **ספיגול והנותר**. של קדשים: **והטמא**. בשר קודש שנטמא דקיימא לן בפ' אחרון (ד' קכ:) דגזרו עליהן שיטמאו את הידים ואע"פ שאין אוכל מטמא אדם גזרו עליהן לטמא מיהא את הידים ולא לטמא את הגוף משום חשדי כהונה ועצלי כהונה כדמפרשין התם ואפילו הכי דאית עלייהו טומאה דרבנן, אמרי ב"ש דאין שורפין פיגול ונותר שאין טמאים מן התורה עם הטמאה שהוא טמא מן התורה וכ"ש בתרומה טהורה וטמאה ואפי' ב"ה לא קשרו אלא משום דאית לפיגול ונותר טומא' דרבנן: **וא"ל**. רבי יוסי לרבי מאיר כי ילפת ליה מדרבי יהושע כמי אינה היא המדה דמודין הן בזו ולקמן פריך אמאי אינה היא המדה: **מדה ומדה היא**. דהא טהורה גמורה היא החבית הזאת ומשום דסופה לאיבוד שרי לטמויי בידים: **דעלים**. שצריך להיסק שתי היסקות: **מחלוקת בשש**. שעדיין אין על הטהורה אלא איסור דרבנן אבל בשבע שנאסרה כבר מן התורה אין לך טומאה גדולה מזו ודברי הכל אף לר' יוסי שורפין: **נימא קסבר ר' יוחנן**. דמתני' דרבי חנינא בולד הטומאה דרבנן ור"מ מיניה יליף ודוקא נקט שש רבי יוחנן ומשום דאית עליה איסור דרבנן הוא טעמא דר' מאיר אבל אם בא לשורפ' בחמש וארבע מודה רבי מאיר דאין שורפין ואע"ג דסופה לאיבוד דלאו מדרבי יהושע קא יליף, דטעמי' דרבי יהושע התם משום הפסד חולין הוא דילמא לר' יוחנן כמי ר' מאיר מדרבי יהושע יליף וטעמא דרבי מאיר לאו משום איסורא דרבנן הוא דהוא הדין נמי לחמש וארבע, והאי דקאמר ר' יוחנן שש אורחא דמילתא נקט: **א"ל אין**. ודווקא שש קאמר ולקמיה פריך אמאי קאמר ר' יוסי אינה היא המדה: **נימא מסייע ליה**. דבשבע מודה ר' יוסי: **ספיגול ונותר כו'**. רבי יוסי א"ל לעיל וקאמר ליה לר' מאיר בהא הוא דאמרי בית הלל נשרפין כאחת משום דפיגול ונותר אסירי מדאורייתא אבל באיסורא דרבנן לא שרו לטמויי בידים שמעינן מינה מיהא דבאיסור דאורייתא מודה רבי יוסי ואע"ג דליכא שם טומאה עליה: **שאני התם כו'**. מהא לא מיסתייעא לר' יוחנן, ואפי' בשבע אימא לך דפליג ר' יוסי ואע"ג דאסירא, הואיל ואין עליה שם טומאה לא מטמינן ליה והא דמודה בפיגול ונותר משום דאית עליהו שם טומאה דרבנן: **מטמאה טומאת אוכלין**. הואיל ומתחלה נראית לאדם ירדה לה תורת טומאה ואין עולה ממנה עד שתפסל מאכילת כלב: **ונשרפת עם הטמאה בפסח**. ואפילו היא תרומה טהורה והא ודאי ר' יוסי קאמר לה דאי ר' מאיר אפילו פת מעלייתא שרי וש"מ דמודה ר' יוסי היכא דלאו בת אכילה היא והוא הדין לפת מעלייתא בשבע שעות: **אי הכי**. דרבי מאיר מדרבי חנינא יליף מאי "מודה ר' אליעזר" דקאמר ליה ר' יוסי, הא קא יליף רבי מאיר מדרבי חנינא, מהדר ליה איהו מדרבי אליעזר ורבי יהושע: **הכי קאמר ליה**. הא דקא ילפת מדרבי חנינא אינה היא מן המדה כדמפרש לקמיה ואפילו לרבי יהושע נמי דשמעינן ליה דמיקל טפי גבי חבית דקאמר 'יטמאנה ביד' מודה בשריפה בפסח דאין שורפין, דהתם משום הפסד חולין הוא, וכי איכא למימר דמיקל בשריפה, בתלויה וטמאה הוא דאיכא למימר דמיקל דקמטנן ליה גבי חבית שנולד לה ספק טומאה דאמר יגלנה ותגא גרמא והוא הדין בידים אבל בטהורה ליכא למימר דמיקל: **אי הכי**. דרבי מאיר מדרבי חנינא יליף אמאי אינה היא המדה מדה ומדה היא דהא בשש איכא איסורא דרבנן על הטהורה כי התם דאיכא טומאה דרבנן והא ר' יוסי לא שני ליה בין שם טומאה לשם איסור דהא אמרת דמודה רבי יוסי בשבע הואיל ואיכא איסור דאורייתא ואע"פ דליכא עלה שם טומאה אלמא לא שני ליה וכיון דלא שני ליה שפיר יליף רבי מאיר מדרבי חנינא דאמר דמטמאין טומאה מדרבנן בטומאה דאורייתא הכא נמי מטמינן איסור דרבנן בטמא טומאה דאורייתא: **א"ר ירמיה הכא**. בבשר שנטמא בוולד הטומאה דקתני כגון שנטמא במשקין שנטמאו בשרץ: **ואזדא ר' מאיר לטעמיה**. דאמר משקין אין מטמאין אחרים ואפילו אוכלין אלא מדרבנן והוה ליה מדאורייתא טהור מעליא ושרפי ליה בהדי בשר שנטמא באב הטומאה דטמא מדאורייתא וגבי תרומה טהורה בשש דאיכא כמי איסור דרבנן עלה לא שנא: **ורבי יוסי לטעמיה**. דמשקין טימאוהו לבשר זה מדאורייתא הלכך אינה היא מן המדה דטמא וטמא הוא ולר' ירמיה איכא לאקשויי א"כ בין לר"מ בין לר' יוסי מאי מוסיפין לו טומאתו קא מסהיד ר' חנינא מעיקרא בראשון נגע וה"ל שני והשתא כמי בהדי ראשון שרפינן להו ונראה בעיני דרבי ירמיה אוולד וולד דקאמר רב יהודה סמיך ולא חש למידק כולי האי ונקט מילתיה בתר לישנא דמתני' דתני בוולד הטומאה ולעולם בבשר שנטמא במשקין שנטמא בכלי שנטמא בשרץ דהוו להו משקין שניים והוא שלישי ואשמעינן דשלישי מותר לעשותו שני ואכתי איכא לאקשויי סוף סוף כיון דאין אוכל מטמא אוכל אלא מדרבנן מאי קא מהני ליה האי בשר ראשון לבשר שלישי אי לשוויה שני מדרבנן מעיקרא כמי שני מדרבנן הוה דאילו משקין שנגע בהן תחלה היו מדרבנן דהא נגע בראשון ואפי' ע"י שני הן נעשין תחלה אלא על כרחך ר' ירמיה כרב אדא או כאביי ס"ל דאמרי קדשים עושין טומאה כיוצא בהן ואשמעינן ר' חנינא דשני דרבנן עבדינן ליה שני דאורייתא ולר' מאיר שמעינן מינה דשני דרבנן דהוא טהור מעליא דאורייתא מותר לעשותו שני דאורייתא והוא הדין לתרומה טהורה שנשרפת עם הטמאה ולר' יוסי אשמעינן דשני דרבנן דהוא שלישי דאורייתא עבדינן שני דאורייתא הלכך אינה היא מן המדה ורבינא דאית ליה מקרא מלא דבר הכתוב לא ס"ל דרבי ירמיה ומוקי לה לתוספת טומאה דרבנן דמתניתין כדאוקימנא ברישא ומאי מדבריהן מדברי ר' אליעזר ורבי יהושע:

ספק

[שבת קכד:]
לקמן כ: נה:
ביצה לו. ב"ק
קיז. ב"מ לח:]

לקמן פה. קכ:

לקמן מט:

[לעיל יד:]

ומיהו י"לדר"מ מר' חנינא ור"ע יליף שפיר שייך לטעמיה כיון דעלייהו קיימי ועוד כו' כעתק מהלופי גרסאו'

* הסוגריים הם לשם דילוג - דקושית הגמ' "אי הכי" שמופיעה אחריהם היא על הא דקאמר ר' יוחנן דר"מ למד דינו מר' חנינא. בתוך הסוגריים מובא מדברי ר' יוחנן דבשבע דברי הכל שורפין הטמא עם הטהור ועל זה הגמ' מביא פעמיים נסיונות סיוע (△) לדין זה אבל הם נדחו

△ מבנה
"לימא מסייע ליה"
נסיונות להביא סיוע
לר' יוחנן דאמר
שר' יוסי מודה
דבשבע מותר לשרוף
הטהור עם הטמא

גוונא
הא דמשקין טמאים
מטמאים